

Nämnden Svenska rum 22.08.2024 § 68

§ 68

Utlåtande om fullmäktigemotionen om granskning av daghemmens och skolornas processer i misstänkta fall av våld i hemmet

Beredning och upplysningar:
Veikkolainen Veera

fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Direktör för sektorn för fostran och lärande Rinta-aho Harri

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsedelen till den fullmäktigemotion som riksdagsledamot Henna Kajava och 5 andra fullmäktigeledamöter lade fram 22.4.2024 om granskning av daghemmens och skolornas processer i misstänkta fall av våld i hemmet.

Behandling

Ekonomi- och förvaltningsdirektör Timo Ketonen var föredragande, då direktör för sektorn för Fostran och lärande Harri Rinta-aho var förhindrad.

Beslut

Nämnden Svenska rum

Förslaget godkändes enhälligt.

Redogörelse

Ledamot Henna Kajava tillsammans med 5 andra fullmäktigeledamöter lämnade 22.4.2024 in en fullmäktigemotion där det föreslås att processerna för Esbo stads del granskas i anvisningarna och utbildningen för personalen inom daghem och i skolor, för att man ska kunna försäkra sig om att personalen på daghem och i skolor tillräckligt effektivt ingriper i våld i hemmet som eventuellt hotar barn.

Beredning

Utlåtandet har beretts vid enheten för förvaltning och utveckling vid staben för fostran och lärande. Utlåtandet behandlas i nämnden för fostran och lärande 21.8.2024 och i Nämnden Svenska rum 22.8.2024. Esbo ungdomsfullmäktige gav ett utlåtande om fullmäktigemotionen i juni 2024. Esbo ungdomsfullmäktige understöder fullmäktigemotionen om granskning av daghemmens och skolornas processer i misstänkta fall av våld i hemmet.

Ungdomsfullmäktige vill även påminna staden om den allvarliga bristen på arbetstagare på daghem. För att ett eventuellt fall av våld i hemmet ska komma fram i tillräckligt god tid är det absolut nödvändigt att alla barn även på daghemmet har en trygg vuxen som lär känna barnet och genast upptäcker förändringar i beteendet samt tecken på fysiskt våld.

Ungdomsfullmäktige uppmantrar lärarna att föra allmän diskussion om ämnet med eleverna. I synnerhet i skolor med många elever med

invandrarbakgrund ska kvinnlig könsstympling diskuteras redan i ett tidigt skede med eleverna och på föräldramöten. Eleverna bör påminnas om att det är viktigt att berätta för skolans personal om det förekommer våld i hemmet för att man ska kunna ingripa. För lärarna bör det åtminstone en gång om året ordnas ett seminarium om hur man ska samtala med eleverna om våld i hemmet och på vilket sätt man ska upptäcka och agera vid eventuellt fall av våld i hemmet. (Ungdomsfullmäktiges utlåtande bifogas i sin helhet.)

I fullmäktigemotionen konstateras att man måste försäkra sig om att vi i Esbo stad har sådana anvisningar för personalen på daghem och i skolor att de så effektivt som möjligt förebygger att barnen blir offer för allvarligt våld i hemmet. Det är viktigt att personalen har sensibilitet för att identifiera även olika former av mångkulturellt våld och kompetens att ingripa i dem. Kvinnlig könsstympling och en sträng begränsning av flickors rörelsefrihet och socialt umgänge anknyts i hög grad till de ovan nämnda.

Skötseln av barnets ärende ligger på en mer stabil grund, om de observationer som gjorts av barnet inte bara blir kända av en person, utan ärendet sköts i större utsträckning i ett team.

I fullmäktigemotionen föreslås att processerna för Esbo stads del ska ses över i anvisningarna och utbildningen för daghemmens och skolornas personal, för att vi ska kunna försäkra oss om att daghemmens och skolornas personal tillräckligt effektivt ingriper i våld i hemmet som eventuellt hotar barnen. Personalen ska ha sensibilitet och kompetens att identifiera eventuella situationer av våld i hemmet, att samtala med barnet korrekt för att reda ut situationen. Anvisningarna säkerställer att barnet får tillräcklig hjälp för att hans säkerhet ska kunna säkerställas.

I fullmäktigemotionen begärs svar på följande frågor

- När det gäller fysiskt våld kan man fråga sig om personalen hänvisas att upptäcka skador hos barnet?
- Om en skada upptäcks, är personalen utbildad att samtala med barnet på rätt sätt så att man redan på daghemmet eller i skolan ska kunna få reda på om skadan beror på eventuellt våld i hemmet för att man å andra sidan inte ska belasta det överbelastade barnskyddet?
- Har personalen fått utbildning i sensibilitet att upptäcka förändringar i ett barns beteende i anslutning till eventuella våldsupplevelser?
- Har personalen anvisats att sköta barnets ärende på något annat sätt än ensam, varvid barnets situation med säkerhet sköts i enlighet med anvisningarna?
- Är anvisningarna tillräckligt enhetliga och tydliga?
- Förpliktar anvisningarna till att säkerställa att budskapet når barnskyddet och att de reagerar tillräckligt på det?

Nämndens utlåtande

Esbo stad har tydliga, enhetliga anvisningar för den småbarnspedagogiska verksamheten, den grundläggande utbildningen, utbildningen på andra stadiet och ungdomstjänsterna samt verktyg för situationer där man misstänker vålds- eller sexualbrott mot barn. Dessa anvisningar och verktyg är lättillgängliga för personalen, såväl i elektronisk form på webbplattformarna för personalen som i arbetsenheterna. Med hjälp av dessa kan våra arbetstagare som

arbetar med barn och ungdomar förebygga och ingripa i eventuella situationer gällande våld i hemmet. Utöver våra sektorspecifika planer styrs vår verksamhet och barnens säkerhet av internationell och nationell lagstiftning och standarder samt riksomfattande och kommunala föreskrifter och anvisningar.

På grund av lagstiftningen, kompetensen samt de yrkesinriktade och etiska principerna ska personalen inom sektorn för fostran och lärande alltid agera i sitt arbete för att främja barns och ungas intresse och välfärd. Faktorer som försvårar barnens välbefinnande, såsom till exempel fysiska skador, iakttas alltid. Anvisningarna inom vår sektor ger personalen råd att bemöta ett barn eller en ung person sensitivt i en situation där de har varit med om våld i hemmet samt att inleda processer för att garantera deras säkerhet. Personalen har utöver sin egen expertis på området introducerats till att möta barnet i en situation där det misstänks att hen har blivit utsatt för våld, med den sensibilitet som situationen kräver, utan att leda barnet samt genom att behandla ämnet på det sätt som barnets ålder kräver. Det finns även exakta anvisningar för dokumenteringen av ärendena, den erhållna informationen ska antecknas i detalj så snart som möjligt.

Primära åtgärder i misstänkta fall av våld i hemmet

Misstanke om vålds- eller sexualbrott mot barn ska anmälas till polisen och därtill ska en barnskyddsanmälan göras. Innan anmälan görs kan man diskutera ärendet till exempel med sin egen chef eller andra vuxna som arbetar med barnet samt konsultera polisen och/eller socialarbetaren inom barnskyddet. Personen som har fått kännedom om misstanken om våld i hemmet är i första hand anmälningsskyldig. Anmälaren har på grund av anmälan inte rätt till sekretessbelagda uppgifter, varför anmälaren inte nödvändigtvis får information om vilka följderna av anmälan varit. I fortsättningen samarbetar man i de flesta situationer alltid med personer som arbetar med uppgifter inom fostran och inläring.

Anställda på Esbo stad gör en barnskyddsanmälan som gäller misstanke om våldsbrott mot barn. Anmälan görs med en elektronisk blankett som är lätt tillgänglig på personalens webbplats under rubriken "verktyg". Tjänsten står till förfogande för alla som arbetar i Esbo stad. I brådskande situationer är det även möjligt att göra en muntlig anmälan. Barnskyddet ska i samarbete med polisen utreda hur barnets säkerhet och välbefinnande sörjs.

Enheterna inom småbarnspedagogiken, i skolor och läroanstalter är centrala platser för att ingripa i våldet i hemmet och det hedersrelaterade våldet som barn utsätts för, eftersom de som arbetar inom dessa sektorer har regelbunden kontakt med barnen. Frånvaro kan även vara ett tecken på att barnet har problem hemma. På varje utbildningsnivå i Esbo stad finns tydliga och enhetliga modeller för ingripande i frånvaro. Frånvaron åtgärdas omedelbart när de uppstår och ärendet utreds med både barnen och vårdnadshavarna.

Mångfalden av våld mot barn

Våld mot barn är gärningar eller handlingar som skadar barn. Våldet kan vara försummelse eller psykiskt, disciplinärt, fysiskt, sexuellt eller kemiskt våld, och det sker beklagligt ofta hemma hos eller i närheten av barnet. Även lindrig misshandel av barn är ett brott som är underlydande för allmänt åtal.

Hedersrelaterat våld är ett fenomen som förutsätter att yrkesutbildade personer har färdigheter i fråga om hedersrelaterat våld och upptäckandet av det. Arbetstagarna inom sektorn för fostran och lärande i Esbo stad introduceras i faktorer som anknyter till hedersrelaterat våld och förebyggandet av det. Det finns utbildningar och utbildningsmaterial för att hantera fenomenet. Typiska former av hedersrelaterat våld är hot, påtryckning, ärekränkning, misshandel, begränsning av rörelsefriheten eller friheten, människohandel eller sexuellt våld.

Hedersrelaterat våld upplevs ofta gälla flickor eller kvinnor. Kan exempelvis förekomma som kvinnlig könsstympning. I Esbo stad arbetar man för att förebygga kvinnlig könsstympning (Female genital mutilation, FGM) och för att ingripa i misstankar om detta. Det finns tydliga anvisningar för att förebygga könsstympning och ingripa i misstänkta fall. I Esbo stad har även kommunens egen arbetsgrupp på stadsnivå utarbetat anvisningar för hur man agerar vid misstanke om Female genital mutilation (FGM) och ordnat årligen utbildningar på stadsnivå för arbetstagarna. Våren 2024 inleddes i samarbete med Västra Nylands välfärdsområde ett gemensamt FGM-nätverk för välfärdsområdets arbetstagare och kommuner, vars syfte är att förenhetliga anvisningarna och göra samarbetet smidigare. Verksamhetssätten och anvisningarna för misstankar om FGM och hur man reagerar på dem genomgås årligen vid enheterna och nya anställda introduceras till dem.

Sektorövergripande samarbete

Skol- och studerandehälsovårdens personal arbetar även med dessa frågor med barn och unga, för att förebygga och upptäcka eventuella problemområden i deras liv. Skolhälsovårdens personal träffar regelbundet samt vid behov barn och unga och stöder vår personal inom sektorn för fostran och lärande alltid vid behov. I fråga om våld mot barn och unga samt förebyggande av våld samarbetar man kontinuerligt även i ett bredare perspektiv med Västra Nylands välfärdsområde. Representanterna för vår sektor och välfärdsområde sammanträder regelbundet med hjälp av olika sektorövergripande expertgrupper för att planera och utvärdera arbetet för att främja barns välfärd. Med anledning av detta samarbete och på välfärdsområdets försorg har det ordnats utbildningar för vår personal och utarbetats anvisningar för förebyggande, upptäckt och ingripande i fall av våld i hemmet.

Enkäten Hälsa i skolan

I enkäten Hälsa i skolan som Institutet för hälsa och välfärd genomför vartannat år utreds även erfarenheterna av våld bland barn i olika åldrar och om de har utsatts för våld i sin närmaste krets under det gångna året. I Esbo stad granskas resultaten av enkäten Hälsa i skolan ingående i såväl förvaltningen av sektorn för fostran och lärande som i läroanstalterna. Läroanstaltspecifika resultat ger en lägesbild direkt till läroanstalterna, som gör det möjligt att reagera på situationer när de väcker oro.

Institutet för hälsa och välfärd koordinerar även det riksomfattande Barnahus-projektet, där man utvecklar processerna för utredning och undersökning av misstankar om våld mot barn samt säkerställer ett tillräckligt stöd för barnet och familjen i fråga. I utvecklingsarbetet för utbildningen av vår personal har Esbo stad samarbetat med personalen både inom projektet och välfärdsområdet. På projektets webbplats finns mycket utbildningsmaterial och verktyg tillgängliga för våra anställda.

Våren 2022 har projektet ordnat fem utbildningar som fördjupad utbildning för personalen inom Esbo stad. Utbildning ordnas och material delas kontinuerligt ut till personalen.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustoaloite päiväkotien ja koulujen prosessien tarkistamiseksi epäillyissä kotiväkivaltatapauksissa
- Nuorisovaltuuston lausunto valtuustoaloitteeseen kotiväkivaltatapauksista

För kännedom